

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11 szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Ingyen melléklét: a „Méhészeti Közlöny”.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,

(„Közművelődés” nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).

Idé küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
valamint a reklamatiok.

Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Hivatalos rész.

Meghívás az erdélyi gazdasági egylet közgyűlésére.

Előfizetési felhívás.

A dohánytermesztésről. I. Vörös Sándor.
Gyümölcsfa ültetése ősszel és tavasszal. Dezső Miklós.
A tehéneknek szabad levegőn való mozgása a téli hónapokban. M.

Egyleti élet.

Kormányintézkedések.

Az állattenyésztés melegebb felkarolása ügyében.

Felhívása méncsikó ügyben.

Szakirodalom.

A dohánytermesztésről. Irta Vörös Sándor. Ismerteti Sz. P.

Rövid szakközlemények.

A szőlő egy új ellensége.

A tej és vaj hibák egyik oka.

Új lóher fajta.

Vegyesek.

Személyi hírek. (Szász Lajos, Ferenczi József, Murányi József.) A cukoripar helyzete. — Fiume kereskedelmi forgalma 1891-ben. — Megemlékezés a magyar néptanítókról. — Hogyan szállítsuk a gyümölcsöt télen. — Szesztartók megvédése. — Bőrpuhítás.

Piaczi értesítő.

Hivatalos rész.

Meghívás közgyűlésre.

Az erdélyi gazdasági egylet Kolozsvárt 1892. február hó 14-én — vasárnap — délelőtt 10 órakor saját helyiségében (Belközép-utca 11. sz. Gr. Mikó-féle ház, emelet)

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉST

tart, melyre az egylet t. tagjai tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgya:

Az egylet hidelve-nagyutcai szőlős kertjének eladása.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgatóválasztmányának Kolozsvárt 1892. január 17-én tartott üléséből.

Sz. Szakáts Péter
egyleti titkár.

Szabó József
egyleti elnök.

Előfizetési felhívás

az

„ERDÉLYI GAZDA”

általános mezőgazdasági hetilap
1892-ik évi folyamára.

Új év elején állunk. Reménnyel tekintünk ismét a jövőbe.

Az erdélyi gazdasági egylet továbbra is megajándékozta bizalmával az *Erdélyi Gazda* szerkesztőjét s ezt jövőre is megagyta kiadásában.

Kettős és pedig nem könnyű föladatot ró ez a szerkesztő vállaira ezután is, úgy, mint a múlt évben: táplálni és fejleszteni szellemileg és föntartani anyagilag.

Mi erőnkhez képest ezután is elkövetünk mindent, hogy az *Erdélyi Gazda* minden értelemben színvonalon tartsuk és bizunk Erdély művelt gazdaközönségében, hogy saját é dekeit fölfogva, önzetlen vállalatunkat úgy szellemi, mint anyagi támogatásában részesítendi.

Az *Erdélyi Gazda* iránya ugyanaz leend, mint volt a múlt évben: kiválóan gyakorlati és fölöleli a mezőgazdaság minden ágát.

Előfizetési ára:

egész évre 4 frt.
fél „ 2 „

Mutatvány-példányokat megkeresésre, egy egész hónapon át, készséggel és ingyen küldünk.

Kérjük az előfizetéseket mielőbb megtenni, hogy a nyomtatandó példányok iránt tájékozva legyünk.

Együttal arra is kérjük t. olvasóinkat, hogy ismeretkörükben lapunkat ajánlani s részére új előfizetőket szerezni sziveskedjenek, mert az anyagi eszközök gyarapodásával emelhetjük ennek beltartalmát.

Az *Erdélyi Gazda*
kiadóhivatala.

A dohánytermesztésről. *)

I.

Eghajlat. Talaj; annak előkészítése s trágyázása.

A dohány a meleg égálj növénye, de azért a mérsékelt égálj alatt is diszlik, sőt túlmegy a tengeri és a szőlő tenyészet határán is, de leginkább sikerül a melegebb vidékeken és itt zamatosabb is lesz. Ránézve az időjárás dolgában az a fő, hogy a nyár meleg legyen, a nyár elején a kiültetéskor és azután ne legyen szárazság, késői fagyok és korai derek ne fenyegethessenek a hűvösség és hőség ne változzanak rohamosan, az érés és száradás idején ködök ne járjanak; szelek, viharok s jégjárta vidékeken pedig tanácsos lesz dohányt nem termesztetni.

Talajban a dohány ámbár nem igen változatos, de mégis a neki legmegfelelőbb talajon adja a legjobb minőséget és mennyiséget. Leginkább megfelel pedig neki a televényes, lazább, egyenlő, márgás, agyagos homok, vagy homokos agyag. Inkább a lazább, porhanyóbb, mintsem a kötött talajokat kedveli. A nedvességben nem

*) Mutatvány Vörös Sándornak „A dohánytermesztésről” írt s az erdélyi gazd. egylet könyvkiadó vállalata által kiadott füzetéből.

szűkölködő fekete homoktalaj televény mellett legkedvezőbb helye neki, ha alja nem szenved vízenyűsségben; ilyen földön termett dohány mindig zamatosabb, mint az agyagtalaj termése. A televénydus homoktalaj, ha altalaja agyagos, a legjobb szivarboríték leveleket neveli; a mész és márga emeli a zamatját és erősíti növést. Könnyebb homokon nőnek a pipadohánynak való levelek; az agyagtalajokon az u n erős dohány terem. A lapföldeken és az igen kötött fekete agyagon s minden fölösleges vagy tulságos nedvességben, vadvizekben szenvedő földön olyan dohány terem, melynek nincs zamatja s füstje kellemetlen szagu, azért az ilyen helyekre, vagy a hol az altalaj vize fölemelkedik, dohányt soha nem kell ültetni.

Igen szereti a dohány a talaj eredeti termőerejét s ezért új törésű földeken, erdei irtásokban legkitünőbbben sikerül s a tengerentuli országokban az ilyen földekbe ültetik a dohányt.

Igen fontos a dohány földjénél még annak a fekvése is. Átalán véve a sik, róna fekvés egyenlő talaj mellett a legkedvezőbb; de a legjobb minőségű dohányok az igen gyenge emelkedésű délnak hajló, jó talaju oldalokról kerülnek. A magasabb hullámos fekvésekben már bajosabb az ültetés, a megeredés s az egyenlőtlen talaj miatt a termés is különböző lesz, az esőzések mosásokat tesznek s a szelek a leveleket megrongálják. Igen megkönnyíti a dohánytermesztő munkáját az, ha dohányát olyan földbe ültetheti, melynek szomszédságában patak, vagy tóvíz van, melynek lágy vizéből könnyen öntözhet.

Jó, ha a dohányültetvényeket magasabb elősövények vagy kerítések veszik körül, melyek a szelek rongálásaitól az ültetvényt megvédik. A védelem okáért különben is tanácsos lesz dohányültetvényünket magasabb, erősebb növényekkel pl. kukoriczával, napraforgóval körül ültetni

A dohány földjének megművelésénél törvény legyen az, hogy ősszel jó mélyen megszántassék; a mélyen megszántott talajba a nedvesség behatolhat s a támadt rögöket a fagy szétomlasztja. Mentől kötöttebb a talaj, annál inkább szükséges neki az őszi szántás; még a könnyebb talajokon se engedjük el az őszi szántást. Tavaszkor az őszi szántást jól el kell fogasolni s ezután 2—3 hét mulva újból, de most már sekélyebben megszántani. Mikor az ültetés ideje közeledik, a mi vidékek szerint április utolsó hetétől május hó közepéig változik, adjuk az utolsó szántást, melyet azonnal el is boronálunk s a laza talajnál lehengetünk. E szerint a dohányt három szántásban s közben fogasolásban részesült földbe ültetjük. Két szántás már alig lesz elegendő; olyan eljárás pedig, hogy a dohányt valamely megelőző kapás növény vagy épen dohány után csak egy szántásba és boronálásba ültetik, épen nem helyeselhető. Ha a dohányföldet megtrágyáznunk akarnók, akkor azt korá ősszel kell tenni, hogy a trágya még az őszi szántással alákerüljön; egyéb szántásokat, mint a forgató és az ültetésre való szántást ekkor is el kell végezni, közben-közben a talaj állapota szerint boronálást is adván.

A dohány a talajnak termőerejét igen igénybe veszi s ezért a trágyázást is megkívánja, de

a számára való trágyázás figyelmet kíván, mert nem mindenféle trágya felel meg neki s a trágyát is csak bizonyos időben lehet neki nyújtani. Legjobban szereti a dohány a talajnak ősi erejét s ezért sikerül az új törésekben s erdei irtásokban olyan jól; de ilyen földjeink ma már csak elvétve akadnak s ezért szántóföldjeinket a dohány számára kellő erőre kell segítenünk jó trágyázás által. Legáltalánosabb trágyánk a szarvasmarhától származó jól átértett s jól kezelt istállótrágya, de ezt se adjuk egyenesen a dohánynak, hanem az őt megelőző első vagy második növénynek, hogy mire a sor a dohányra kerül. Ez a trágya már a talajban teljesen elkorhadjon s edző hatását elveszítse. Ha ilyen módon t. i. a dohány előtti növények alá trágyázunk, akkor abból erős trágyázást is adhatunk. De ezen általános trágyaszer mellett adjunk a dohánynak olyan anyagokat is, melyeket nagyobb mennyiségben vesz ki a földből, ilyenek a káli és a mész. A káli trágyáktól a dohány igen jól ég, előmozdíthatjuk tehát a jó égését a leveleknek, ha kálisókat vagy egyszerűen fahamut keverünk a trágya közé. Iszából, utcai sárból, szalmafelek hulladékaiból, kazalfenekekből készített, trágyalével átöntözött, többször átforgatott s átértett keveréktrágya is kitűnő hatással lesz a dohányra. A juh- és lóganaj és a friss szarvasmarhatrágya egyenesen adva a dohány alá, annak zamatját és finomságát igentrontja. A trágyalével is csak módjával kell bánni, vagy négyszerannyi vízzel fölthigitva, nedves, borult időjáráskor lehet használni. Az árnyékszéktrágya, ámbár hatalmas ereje van, nem való a dohánynak, legföllebb igen felhigitva és ősszel lehetne alkalmazni és csak kevés mennyiségben; ettől, valamint a föl nem higitott trágyalétől, mindennemű friss trágyától és a konyhasós keverékektől a dohánynak éghetősége igen sokat szenved. Agyagos talajra jó lesz a mész is, mint trágyapótlék, holdjára 4—5 mmázsával, így a gipsz is, a hol olesón lehet hozzá jutni, poralakban széthintve, felényi mennyiségben mint a mész. Szegény talajon termett dohány, ha finomabbnak tetsző leveleket is hoz, e levelek nem égnék, csak szenesednek és nincs zamatjuk. Végül megjegyezzük, hogy akár a dohány előtt közvetlenül, akár valamelyik előnövényének adjuk a trágya bármelyik nemét, azt ősszel hordassuk a földre s ne hagyjuk kupaczkokban, hanem azonnal egyenletesen terítsük el, szántassuk alá, hogy a talajjal egyformán keveredjék el s utána a dohány is egyenlő minőségű termést adjon.

Itt kell szólnunk a dohánynak helyéről a többi növények között, azaz a *vetésforgóban* hová osszuk be őt. Megteszik nem egy helyütt azt, hogy ugyanazon a földön termesztik a dohányt többször egymásután; de ezt az eljárást nem lehet helyeselni, mert a dohány egyike a legzsarolóbb növényeknek s a talajt hamar kimeríti s az utóbb termett dohány mindig gyengébb és gyengébb minőségű lesz. Még kellő trágyázás mellett is ajánlatos a dohány számára a földnek változtatása. Az előbbieken láttuk milyen talajt és milyen trágyázást szeret, úgy kell tehát egyéb növényeink termelési sorába beosztani, hogy a kívánatos termőerőt a talajban megtalálja s legyen elég időnk még a föld kellő megmunkálására. Kitűnő helye lenne neki a trágyázott ugar, de következtethetjük egész jó sikerrel zöld ugar után is t. i. trágyázott takarmánybüköny után; ép így jöhet luczerna és vörös lóher után is, melyeknek sok gyökérmaradványa trágyául szolgál, legföllebb némi mész és gipsz pótlékot adhatunk még ekkor neki. Nem kedvező előnövényei a gabonaművek és a kapások, különösen a répafélék és a burgonya, mert ezek is azt az ásványi részt huzzák ki a földből, a mit a dohány keres. Utána igen sok növény, de különösen a buza jól sikerül s ezért rendes fordát tartó gazdának nem lesz nehéz őt a kellő helyre beosztani. Pl. a három nyomásos gazdaságban jönne a dohány a megtrágyázott s jól elmunkált ugarra, utána őszi buza vagy rozs s utoljára a tavaszi kalászos. Hatos fordában erőteljesebb talajon lenne az 1-ső év takarmány trágyázva, 2. dohány, 3. buza, 4. tengeri, 5. árpa, 6. rozs vagy zab. Vagy: 1. takarmánybüköny trágyázva, 2.

buza, 3. dohány, 4. rozs, 5. tengeri, 6. árpa vagy zab. Vagy hosszabb fordában és lóher után: 1. büköny takarmány trágyázva, 2. dohány, 3. buza, 4. tengeri, 5. árpa lóherrel, 6. lóher ősszel felszántva és mésszel trágyázva, 7. dohány, 8. rozs, 9. zab.

Vörös Sándor.

Gyümölcsfa ültetése ősszel és tavaszszal.

A gyümölcsfa-ültetés legtöbb gazda véleménye szerint abból áll, hogy a gyümölcsfát mielőbb földbe tegyük; pedig az ültetett fa már kiásásakor beteggé tétetik, mivel igen nagy operáció megy keresztül. Tökéletes gyökérszállal soha se lehet a gyümölcsfát kivenni és éppen a tápot fölszívó hajszálygyökerei maradnak a talajban; tehát az ültetésnél igen nagy gondot kell fordítani arra, hogy minél rövidebb idő alatt új hajszály, azaz tápot fölszívó gyökereket nevelhessen. Ezért a talajt elő kell a gyökérszáll számára készíteni, azaz jó puha és tápláló földet kell szerezni. Mindig úgy olvastuk, hogy a kiásott lyuk felső részéből a földet tegyük egyik felől, az alsó részéből kikerült (alsó, vad) földet a másik felől; alul megy a felső jó föld és fölül jó az éretlen (vad) föld. — Ez így jól van, főleg ha őszi ültetéshez már nyáron megásatjuk a lyukakat, vagy tavaszi ültetéshez még ősszel lesznek a lyukak előkészítve; de mit tapasztalunk a gyakorlatban? Azt, hogy kiássák a fát, s gyökereit hidegben, melegben védtelenül hagyják, s ha jól megy a munka, másnap lyukat ásnak, a fát bele állítják s a földet úgy, a hogy keverten kikerült reá huzzák a gyökerekre; s mert ősszel mindig esőt vár az ember, vagy a föld éppen vizes, belenyugosznak abba, hogy öntözni nem kell. — Tavaszszal pedig legtöbbször azt tapasztalják, hogy fagyfoltok vannak a kiültetett fán, s elszáradt télen át, mivel a gyökerei megfáztak és a hézagos földben még meg is penészednek. Így nem sok kedvük marad újra 40—50 krt kiadni, de másfelől egy egész évet elvesztettek, s hibáztatják a fa eladóját, hogy rossz gyökere volt a fának. Ez sokszor megesik, az igaz, mert a fa kiásása, minél épebb gyökérszállal nem tartozik a legkisebb munkák közé, de legalább is olyan lényeges, mint az ültetés.

Az ültetés lehet *őszi* és *tavaszi*. Őszi ültetésnél ügyelnünk kell, hogy a talaj hideg ne legyen; mert 4—5 foknál hidegebb talajban a gyökér már fázik, s veszély fenyegeti a fát. De ha mégis ültethetünk akár ősszel, akár tavaszszal, úgy azon földet, mely a lyukból kikerül, *lökjük egészen félre*.

A lyuk mélysége 2 láb, 3 láb; a dió-, körte-, mandula fáknak, mert karó gyökertük van, minél mélyebb a lyuk, annál jobb. A szélesség legalább 3 láb legyen. Ültetés előtt az ültetendő fa gyökerei közül azokat, melyek kiásásakor megsérültek. Le kell éles késsel vagy metsző ollóval vágni, illetve a sérült részt kell levágni, de mindig ferdén, egészen keresztbe vágni a gyökereket soha sem szabad, mert nehezen forrja be s rothadás lesz a vége; inkább a vágás lapja mindig lefelé álljon. A fa koronájából a befelé álló ágakat egészen le kell vágni, a főágból egyharmad részt le kell vágni, valamint az oldalágakból is, hogy a korona kúpalaku legyen.

Az ültetésnél arra kell vigyázni, hogy a fa mélyebben ne kerüljön a földbe, mint azelőtt volt. —

A gyökérszállak lehetőleg szétágazva álljanak; ha sűrű a gyökér, akkor a szállak egymást ne ériék, mert levegő marad köztük s penészesedik.

Az egész gödörbe új földet kell összekapálni a környezetből, mely már mivelés alatt állott, ez érett föld; alul trágyát közéje keverni nem tanácsos, a trágyázást a termés kezdetekor ajánlom.

Mikor az ültetés meg van, akkor úgy az őszi, mint a tavaszi ültetésnél addig kell a *víz* a *fa gyökérére önteni* minél magasabbról, hogy a földet jól leiszapolja, sőt *kivül a víz megálljon*.

Ez által a legkisebb hézag is a föld apró részeivel betelik, levegő benn nem marad, sőt a gyökerek egészen földdel vétnek körül. Mindezekre nézve megjegyzem, hogy őszi ültetésnél, ha olyan langymeleg vízzel öntözhetünk, a minő nyáron a napon állott víz szokott lenni, egészen helyesen járunk el: de úgy az őszi, mint a tavaszi ültetésnél, nyomban az öntözés után, *egy arasz vastagon szalmis trágyával* a fa tányérját (a gödör szélességében kerek) körül kell rakni úgy, hogy a fa törzséhez a trágya ne érjen, hanem 1—2 ujjnyi üreg maradjon kerekben. Őszi ültetésnél a trágya meleget tart, a talaj eredeti melegét visszatartja, sőt ha 6—7 foknál állandóan melegebben van a gyökér, akkor tavaszra még új callust (forrány) is nevel, úgy hogy tavaszszal a vegetáció megindulásakor azonnal az anyagcsere veszi kezdetét, vagyis a levél növekedésével arányban az új gyökérszállak is nőnek. A tavaszi ültetésnél a trágya szerepe az, hogy nem engedi a fa körül a talajt nyáron kiszáradni. Őszi ültetésnél a kiültetett fákat mindig jó szalmával — úgy a nyulak, mint a hideg ellen — be-kötözni.

Pécs. 1892 jan hó

Dezső Miklós.

A teheneknek szabad levegőn való mozgása a téli hónapokban.

Intelligens gazdáink közül sokan arra ügyelnek, hogy tehenek novembertől áprilisig az istállót el ne hagyják, jó eredményt tulajdonítanak ez eljárásnak és azt másoknak is ajánlják; de ha valamely módszer bizonyos körülmények között kedvezőleg hat is, más körülmények között éppen káros hatásúvá lehet és joggal feltehetjük, hogy e módszer általános alkalmazása, t. i. a tehenek hosszú időn át folytatott tartós elzárása, hátrányos eredményekkel jár.

Ha csakugyan valamely gazda nagyobb számú tehenet őt napon át az istállóban elzárva tart, anélkül, hogy azokon baj esnék, ez csak úgy lehetséges, ha az az istálló hasonlíthatatlanul jobban van konstruálva, mint jelenkori istállóink legnagyobb része.

Sok istálló télen oly hideg, hogy az állatok a hidegtől sokkal kevesebbet szenvednének, ha a szabadba ereszték őket, hogy a napsütötte helyeken mozogjanak. Ellenkezőleg meg vannak oly istállók, melyek télen is tulságos melegek és nyomasztó levegővel vannak tele. Bajos feladat a tehenekkel telt istállót a zord időszak alatt folyton friss levegővel ellátni és azt mesterséges melegség nélkül melegen tartani. Mind e körülmény a mellett szól, hogy a teheneket enyhe téli napokon, ha csak rövid időre is, a szabad levegőre bocsássuk.

Találunk továbbá istállókat, melyekben nincs elegendő hely az egyes tehenek számára, nem fekhettek le kényelmesen, legfeljebb csak az egyik oldalukra. Gyakran az erősebb állatok a mellettök álló gyengébbeket a lehető legkisebb térre szorítják össze. Mily üdülést nyújt e szegény állatoknak egy kis szabadban való mozgás!

Sok istálló nagyon sötét. Több esetet konstatáltak, hogy az ily istállóban tartózkodó állatok megvakultak. Mindenesetre szenvednek állataink, ha elvonjuk tőlük a napvilágot, melyet természetből fogva megszoktak.

A napvilág hiánya különben egyik legjobban elterjedt hibája istállóinknak. Pedig mennyire szeretik az állatok a verőfényt! Gyakran láthatni, hogy mennyire iparkodnak az istálló ablakain beható napsugarakat testükkel felfogni. Még a macska is a meleg konyhában azt a helyet keresi ki, melyre a napsugarak esnek.

A napvilágnak a növényekre és állatokra való nagy hatása általánosan ismeretes ugyan, de még nincs teljesen megmagyarázva. Különösen szőrös állatokra bir nagy hatással.

Ha az állati megelégedettség képét akar-nók festeni, az nem lehet más, mint egy türelmes tehen, a mint félig becsukott szemekkel a pajtának napos oldalán rágja a takarmányt. — de nem az istállóban. M.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egylet igazgató-választmánya Kolozsvárt 1892. január 17-én báró Bánffy Ernő egyel alelnök elnöklété alatt ülést tartott. A jegyzőkönyvet vezette Sz. Szakáts Péter egyleti titkár. Jelen voltak: Benigni Sámuel, Benkó Mihály, gróf Beldi Ákos, Dávid Antal, Jakab László, Kőváry László, Macskássy Pál, Simay Ferencz, dr. Szentkirályi Ákos.

Olvastattott a múlt ülés jegyzőkönyve, mely tudomásul vétetvén a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére fölkérettek Dávid Antal, Jakab László, és dr. Szentkirályi Ákos tagtársak.

Olvastattott a pénztári jelentés, mely szerint a múlt havi összes bevétel tett 1886 frt 94 kr. összes kiadás tett 1701 „ 16 „ és így áthozott januárra 185 frt 78 kr. — Tudomásul vétetett.

Olvastattott Molnár Sándor egyleti ügyésznek a hátrálékos tagsági követeléseket illető terjedelmes jelentése, melyből kitünik, hogy a hátrálékok behajtásánál jelentékeny sikerek értek el, miért a választmány elismerésének ad kifejezést és az ügyész urat további megfelelő eljárásra kérvén fel, a jelentés némely pontjára tájékoztatást ad.

Titkár jelenti, hogy gróf Schweinitz Gyula úr évdíjas kötvényét további 6 évre megújította. Ő maga pedig szintén az évdíjas tagok sorába lép — Örvedetes tudomásul szolgál.

Titkár jelenti, hogy az egylet hídelve nagyutczai szőlős kertjének megvételére — a kibocsátott hirdetmény értelmében — a kitűzött határidig beérkezett két zárt ajánlat és pedig a m. kir. államvasutak igazgatóságától és Kőváry László urtól, a megfelelő bánatpénzek letételével; melyek felbontatván kitűnt, hogy az államvasutak igazgatósága 12600 frtot, Kőváry László úr pedig 1101 frtot ajánlott vételár fejében. Így az igazgató-választmány az első ajánlat elfogadásával — a közgyűlés jóváhagyásának reményében — 12600 frtért szőlőskertjét a m. kir. államvasutak igazgatóságának örök áron tulajdon jogilag eladja. Ez ügyben pedig mához négy hétre, vagyis február 14-én délelőtt 10 órára rendkívüli közgyűlés hivatik össze.

Titkár betérjeszti a gróf. Schweinitz Gyula úr által a gazdasági egyletek organisatioja és mezőgazdasági hitelintézetek és szövetkezetek ügyében tett javaslatai fölött teljesített terjedelmes bizottsági munkálatot; mely egész terjedelmében elfogadtatván, a bizottságnak fáradságos és kitartó munkálkodásáért köszönet nyilvánítottik és ennek megvalósítására az elnökség, gróf Schweinitz Gyula, Dávid Antal, dr. Szentkirályi Ákos, Kőváry László, a titkár és mint fölkérendő szakértők báró Mannsberg Sándor és dr. Békésy Károly urak személyében újabb bizottság küldetik ki.

Szabó József egyleti elnök a következő indítványt adja be:

Tisztelt választmány!

Az erdélyi birtokosságot az 1848. évi 4. t. cz. szerint minden élvezett urbéri tartozásukért teljes kárpótlás illette meg és ugy a dézma jövedelem veszteséért is.

Sajnos azonban, az ezt követő absolut korszak nem legjobb indulatu kormányai a földes uraktól a mit lehetett elvontak és így keletkezett az 1858. évi nyílt parancs mely a birtokosoktól jogtalanul tíz évi és 77 napi kamat hátrálékot elvonta ugy szintén kezelési költség czimen igazságtalanul egy harmad lett levonva, hogy mindkét tétel mennyire meg illette volna a birtokosságot, tanúsítja a szász papoknak kiutaltványozott kárpótlás, kiknek a fenti kamat hátrálék kiadattott, ugy szintén kezelési költség czimen csak a törvényes egyhatod vonatott le. Ugy szintén ugyanazon nyílt parancs megfosztotta a birtokosoknak tetemes részét az egész dézma kárpótlástól azon ürügy alatt, hogy a fiskusnak árendát fizettek és így mellőzték a dézmának Erdély-részi történelmi fejlődését. Mert igaz, hogy mint árendát fizető is szedett dézmát, de egyuttal mint földes úr is szedett dézmát és ennek kárpótlása nem volt megtagadható.

Ezen igazságtalanság ellen már 1859-ben báró Bánffy Albert és érdektársai egy felség folyamodást adtak be melyet Ő Felsége legmagasabb kéziratával ellátva a bécsi miniszteriumhoz véleményezés végett át tett s még ezen miniszterium is a sérelmeknek első két részét jogosultaknak nyilvánította, de az állam pénzügyei miatt még sem megadhatónak.

Később az alkotmányos világ beállta után ugyan ezen sérelem a hazafiakból álló miniszteriumhoz áttétetett de ellátást az állam zárvart pénzügyei miatt nem nyert.

1880-ban az erdélyi országos gazdasági egylet a képviselőházhoz felterjesztést intézett, válaszl nem kapván reá 1884-ben báró Bornemissza János ő exelenciája és érdektársai újból felség folyamodványt adtak be, mely a legmagasabb kézjegyzéssel ellátva a miniszteriumhoz elküldetett, itt a különböző szakminiszteriumok véleményeztek felette, de eredmény még mind semmi sem lévén, ennél fogva, tekintve, hogy az államháztartásban az egyensúly helyre van állítva, tekintve, hogy a nemzeti becsület védpaizsa alá helyezett kártérítés jogosult és az adozó polgároknak most már megterhelhetése nélkül is eszközölhető, miután a zárszámadások szerint a földteher mentesítési alap oly jól áll, hogy a mint egy 8 millió forintot tevő tőkének évi kamatait és törlesztési részletét mintegy 500.000 forintot évenként meg bir: ennél fogva tiszteletteljesen indítványozom, méltóztassék az erdélyi országos gazdasági egyesület a magas kormányhoz egy felterjesztést intézni és ezen felterjesztést egy küldöttség által a közelebről Kolozsvárt idéző gróf Bethlen András miniszter ő nagyméltóságához, — ki minden érdekeinket eddig is a legjobb akaratall támogatta, hathatós pártfogás végett átadni.

Betegségem gátolván indítványom bővebb indokolásában, a mellékolt felterjesztést felolvasatni és elfogadni méltóztassék. Maradván hazafias üdvözléssel

Kolozsvárt 1893. jan. 17.

Szabó József.

Választmány melegen fogadja ugy az indítványt, mint a csatolt fölíratát, azonban abban állapotott meg, hogy az, aktákkal felszerelve, az ősszminiszteriumhoz intéztessék.

A veszprémmegyei gazd. egylet megküldvén az olcsó marhasó érdekében a ministeriumhoz intézett fölíratát, annak hasonló szellemű fölíratall való pártolása és ez ügyben országos mozgalom indítása határozottatott.

A nm. földm. minister úr, utalva a takarmány termelés fontosságára, tájékoztatást kér az iránt, hogy mint e tekintetben fontos növénynek miként lenne a vörös lóhernek termelése és a termelt magnak kellő értékesítése előmozdítandó — Az ügy tanulmányozása és véleményezésére az elnökség, gróf Kornis Victor, Benkó Mihály, Ásványi Lajos, Dávid Antal, Vörös Sándor és a titkárból álló bizottság küldetett ki.

A titkár jelenti, hogy a kolozsvári és braszó katonai raktárakban előállított rozskorpának a gazdák közt való kiosztásával a ministerium egyletünköt bizta meg s a mint erre nézve a hadbiztosságokhoz a hadügyministerium rendelete megérkezik, hirdettetni fog és annak a jelentkezők közt való kiosztása azonnal megkezdetik, mely örvedetes tudomásul szolgál

Még néhány kevésbé fontos ügy elintézése után, az ülés bezárattott.

Kormányintézkedések.

Az állattenyésztés melegebb felkarolása különösen a Királyhágón túli országrész nagy érdekében áll. Ez csak ugy érhető el, ha a takarmány-termesztés ott kellő arányokat nyer, továbbá, ha a termelt takarmányneműk megfelelő állatállomány által értékesítettnek. A Királyhágón túli országrésznek legnagyobb területe, különösen pedig annak szép határvármegyei azon szerencsés helyzetben vannak, hogy ott a szarvasmarha te-

nyésztésre oly annyira előnyös takarmánynemű, t. i. a vörös lóher diszlik és ez lehetővé teszi, hogy a jelenleg követett hármás nyomásu gazdaságból egy jobb és a talaj termő erejét inkább fentartó vetésforgóba lehessen átmenni.

Meggyőződtem arról, hogy egyes vidékeken ezen termelési irány már megkezdett és a lóher a mezőgazda üzemébe igen hasznosan tért kezd foglalni.

Biztos kilátás van tehát arra, hogy a közel jövőben a birtokrendezési munkálatok előhaladásával ezen fontos takarmány-növénynek termelése lényegesen nagyobb arányokat fog ölteni és hogy ezen törekvés fennakadást ne szenvedjen, elkerülhetlen szükségesnek tartom, hogy e tekintetben az egyesület előre látóan gondoskodván, a kivitelt megkönnyítendő lépéseket ideje korán meg tegye.

Ugyanis, hogy a lóhertermesztés terjesztése lehetővé tétessék, kellő mennyiségű teljesen tiszta vetőmagra van szükség, továbbá, hogy a lóherrel művelt területek a mezőgazdának a kellő jövedelmet megadják, szükséges, hogy a magnyerés és kiváltképen pedig a termelt mag értékesítésére fordítottassék gond.

Ez utóbbit a t. egyesület figyelmébe ajánlván, fölkérem az egyesületet, hogy arra vonatkozó véleményét: miként lenne a termelése és a termelt lóhermag kellő értékesítése előmozdítandó? velem közölni sziveskedjék.

Budapest, 1891. december 22-én.

Bethlen, s. k.

A földmívelésügyi miniszterium közhirre teszi a következő hirdetményt: Felhivatnak azon méntulajdonosok, kiknek birtokában legalább is négy jó származásu, erős csontu, szabályos testalkatu egy éves méncsikó van s azokat az államnak eladni kívánják, hogy ebbeli szándékukat, a helynek a hol a csikók állanak, valamint a csikók származásának, magasságának, színének és árának pontos megjelölésével a földmívelésügyi miniszteriumhoz benyújtandó s 50 krajczáros bélyeggel ellátott írásbeli nyilatkozatban legkésőbb február hó 10-én bejelenteni sziveskedjenek, mivel az ezen határidőn túl érkező bejelentések figyelembe vétetni nem fognak.

Szakirodalom.

Könyvismertetés.

A dohánytermesztésről. Irta Vörös Sándor, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója. Négy ábrával és a dohánytermesztés es beváltás körül érvényes szabályok kivonatos közlésével. Kiadta az erdélyi gazdasági egylet irodalmi szakosztályának könyvkiadó vállalata, mely a negyedik évfolyam negyedik, vagyis utolsó füzetét képezi. Ára 35 kr. Ezen összeg a megrendelő által: „Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiadó vállalata — Kolozsvár, kiegészítő takarékpénztár“ czimen küldendő be.

Méltóbb befejezést nem nyerhetett volna az erdélyi gazdasági egylet országsszerte általános elismerést érdemelt irodalmi vállalatának negyedik évfolyama, mint a dohány termesztésről írt ezen 65 oldalra terjedő füzet által.

Kivált hazarészünk gazdaközönségére nézve valóságos kincsét képez ezen füzet.

Erdélynek egykor virágzó dohánytermelése volt, de az utolsó év-tizedben alá hanyatlott, mert a nagymérvű csempészet miatt, a pénzügyminister az erdélyi gazdaktól a termelési engedélyt megtagadta.

Tudomásunk van azonban arról, hogy a hazarészünk mezőgazdasági ügyéért kiválóan lelkesülő földmívelési miniszterünk czélba vette a dohány termesztésnek itten leendő újabb meghonosítását,

Mi természetesebb tehát, hogy az újabb gazda nemzedéknek, de bizony tán még a réginek is, ezen könyvvel a kezében kell megkezdenni a dohány termelést, ha boldogulni akar.

Ezért tartjuk mi ezt az erdélyi gazdákra nézve kincsnek, mert erre épen szükségük van,

másrészt pedig, mert annak tartalma is olyan, hogy az valóban kincsesel ér föl a dohánytermelőre nézve.

Össze van foglalva ezen füzetben és a szükséges sorrendi egymásutánban gyakorlati alapon tárgyalva mindaz, a mi a dohány termesztés és értékesítésre vonatkozik, minek igazolására adjuk annak tartalmát, a mint következik:

Előszó, — melyben elmondja a szerző a füzetnek célját és a dohány termesztésnek a mezőgazdaságra való fontosságát és hasznát stb., a mit követnek aztán a következő fejezetek: A dohány fajai és válfajai s a termelő fajta megválasztása. Éghajlat. — Talaj, annak előkészítése s trágyázása. Palánta nevelés. A palánták kiültetése. A dohány ültetvény mive lése, ápolása. Törés és betakarítás. Fonnasztás és fűzés. Száritás és a száritó pajták. Válogatás, simítás, simító-házak, csomózás, bálozás. Termés eredmények és jövedelem. — *Függelékben*: A dohány termesztésre vonatkozó általános szabályok. A inestári dohány termesztésre vonatkozó különös szabályok. A dohány beváltási eljárás, osztályozás és a beváltási árak. A kivitelre való dohány termesztését illető különös szabályok. A dohány-rázsa nevelésére vonatkozó szabályok. A dohány termesztés körül gyakrabban előforduló jövedéki kihágások és szabálytalanságok büntetése. Dohány termesztési statisztika.

A ki soha dohányt nem termelt is — ha különben a gazdasághoz ért, — ezen füzettel a kezében és a benne összefoglalt utmutatásokkal az agyában, bátran hozzá foghat a dohány termesztéshez és biztosítjuk, hogy sikerre fog jutni.

A könyvnek nyelvezete könnyed, világos és még a legegyszerűbb észjárású ember által is könnyen megérthető, a nélkül, hogy a póriasságnak bármely csekély nyomát találják benne, úgy hogy minden ízében rá vall szerzőnek ismert gyönyörű tollára.

Nagy érdeme különben magának az irodalmi vállalatnak is, hogy nem keresi az egy időben annyira felkapott volt népies irmodort és nem az irodalmat szállítja le a néphez, hanem ellenkezőleg magát a népet igyekszik az irodalom művelt színvonalához emelni. Ez a helyes, mert az értelmes magyar népre igazán megszégyenítő az a felfogás, mintha az ő beszédmódját nem követő simább nyelvezettel írottakat meg nem értené.

A legmelegebben ajánljuk gazdatársainknak, ezen füzetet, melynek minden rendű gazda nagy hasznát veheti.

Lapunkban mutatóványt közlünk belőle.

Sz. P.

Rövid szakközlemények

— **A szőlő egy új ellensége.** A szőlő egy új ellenségéről ad hirt a „Le progrès agricole et viticole” francia ujság. Ezen ellenség a Tetranychusok családjából került ki s dacára kicsiségének — (a nőstény 1 mm., a him plane még kisebb) — a szőlő ugyancsak veszedelmes pusztítójának mutatkozik. — Eddig mindössze a Saone-Loire departament pár szőlőjét szerencsétlente, de nem lehetetlen, hogy idővel veszedelmesen elszaporodhat. A filloxa ez új vetélytársa a levelek alsó felületén csoportosan tanyáz. Átfurva a levél felhámrétegét, kiszívja annak nedvtartalmát. A levél eleinte keményedést mutat, a kór folyamatával foltos, lyukas, formátlan s száraz lesz, végül lehull. A fejlődés első stádiumán levő növényen föllépve, a rovar rombolása végzetes lehet, idősebb növények ellenben ellenállóbbak lévén, a baj nem tulveszedelmes. 1889. év tavaszán tünt fel először eme halvány, átlátszó kis rovar s nagyfokú szaporodási képességénél fogva rombolási területe mindinkább nagyobbodik. Ellenszerűl eddig egyedül a leveleknek egy másfél kgrm. szóda, 1 liter lenolaj s 250 liter vizből álló keverékkel való permetezés bizonyult hasznosnak. Biztos eredményt azonban ezzel sem értek meg el.

— **A tej- és vajhibák egyik oka.** Ezen hibák különösen ősszel mutatkoznak, midőn a tehének a tarlóról már lekerülnek, zöld hajdinát, répaleveleket stb. kapnak zöld takarmányul, melyet szívesen esznek ugyan, de a melyek a tehéneknél könnyen okoznak emésztési zavarokat, ami azután a tejen is fölismerhető. Azt sem hagyjuk figyelmen kívül, hogy teheneink a változó őszi idő iránt is érzékenyebbek. Továbbá sok gazda arra törekszik, hogy tehenei korán, lehetőleg karácsony előtt borjazzanak le; ezen korán borjazó tehének azonban őszre régi fejűek, s a régen fejt tehének a borjazás előtt gyakran kellemetlen mellékizű tejet adnak: tejük majd kesernyés, majd pedig sós izű. A mi legrosszabb: kevés kellemetlen izű tej igen sok tejet tud kellemetlen izűvé tenni, s egyetlen ily tehén az egész istállóban fejt tejet rossz izűvé teheti. és ezen mellékiz még a vajra is átmegy. A vaj és tej kellemetlen izének okát többnyire a takarmányban keresik, majd a baktériumoknak tulajdonítják, holott az ok, az előbbiek szerint, másban keresendő. — Hogy ezen kellemetlenséget elkerüljük, ajánlható, hogy a régebben fejt tehének tejt fejes közben, mielőtt a többi tejhez öntetett volna, legalább kétszer hetenkint meg kell izelni; s ha a tejnek avas, keserű vagy sós izét érezzük, legcélszerűbb lesz a tehénet leellése előtt nem fejni többé, még azon esetre sem, ha a tejelékenység fokozása, illetve ébrentartása céljából elhatároztuk volna is, hogy teheneinket addig fejjük, a meddig csak lehet. Az a tej, a melynek mellékize van, úgy sem sokat ér, s a hosszas fejesnek a tejelésre gyakorolt kedvező hatása fölött pedig eltérők a nézetek.

— **Uj lóher-fajta.** Néhány év óta *Trifolium incarnatum* név alatt a francia magkereskedők a biborhere egy új válfaját hozzák magkereskedelembé. A mint Arndt német birtokos (Oderwartha) írja, az ezen növénnyel üzőtt reklám nem humbug. Emeltett birtokos sok éven keresztül kísérletezett. Több biborhere-válfajt ültetett egymás mellé, u. m. 1. rusticumot, 2. a közönségeset, 3 a későn virágzót, 4. fehéret — mindegyiket május 28-án. Az új válfaj a többiek mellett 10—24 nappal virágzott és fejlődött hamarabb és lombosabb levélzettel birt a többi rokonfajtnál. Előnyei ennek a lóherfajtnak, hogy ez a biborherék között a legkoraibb, és másodsor, hogy az említett fajtaikat egy időben s egymással vetve, mindig friss takarmányunk lesz. Hozama zöld állapotban m. holdanként 155—170 métermázsza. A tehének gyorsan fogyasztják és a tej mellékizt nem kap. Nagy mennyiségben a lovak néha hasmenést kapnak tőle. Levágásának legjobban megfelel a virágzás előtti korszak. Zöld trágyául nem igen ajánlható, de takarmányul annál inkább, mert a véres lóhere mellett jól megfér; előtte és utána sikerrel termelhető. M. holdanként vetőmagul 15 kg. héjától megfosztott magot vetünk. Kora tavasztól július elejéig mindig vethető; 8—10 hét alatt megnő. Ezen egyéves növény csak egy kaszálással szolgál. Mérsékelt fekvésű vidékeken, például éjszaki szelektől ment hegyoldalokon, völgyekben stb. jól kitelel.

Vegyes közlemények.

— **Személyi hírek.** A földművelésügyi m. kir. minister Szász Lajos állami iskolai-tanítót és asszonynepei lakost Alsó-Fehér vmegye nagy-enyedi, *Ferenczi József* torda-turi lakost és földbirtokost Torda-Aranyos vmegye tordai járá sára nézve az állandó gazdasági tudósítói tiszttel megbizta; továbbá *Murányi József* kolozsvári esendőr altisztot ideiglenes minőségben ministeri irodatisztá kinevezte.

— **A cukor-ipar helyzete.** Az osztrák-magyar cukoriparra az 1891. esztendő kedvező volt. A termelés növekedett és egyidejűleg emelkednek az árak is. A nyerscukor métermázsájának ára 1890. december 31-ikén Ausszigiban volt 14 frt 80 kr, ellenben 1891. december 31-én

17 frt 85 kr-ra rugott az ár, a mi mellett megjegyzendő, hogy az ősz folyamán a nyerscukor több ízben jegyeztetett 18 forintosjaron is. A világpiacra is kedvező volt a cukor áralakulása. Az év elején 12 shilling 6 penny, december közepén 14 shilling 9 penny volt az angol mázsa (50¹/₂, kiló) cukor ára Londonban. A statisztikai adatokból az tűnik ki, hogy a nádcukor termelés meglehetősen állandó, míg a répacukor termelés egyre növekszik. A termelés növekedése egyébiránt lépést tart a fogyasztással. Mint fogyasztók első sorban Anglia és Amerika jönnek tekintetbe, a mely országokban a fogyasztás mérve évről évre gyarapszik. A termelésnek növekedésében tehát nem rejlik veszély, mert az említett államok fogyasztásának gyarapodása elensúlyozza a nagyobb termelést. Csak ha az Egyesült-Államokban is meg fog honosulni a répacukor-termelés, úgy hogy ez fogyasztásának nagyobb részét maga lesz képes termelni, akkor következnek majd nehéz idők az európai cukor-termelésre, a mi tekintve az amerikai cukor-patermelés rohamos emelkedését, sajnos még korábban be fog következni, mintsem gondolnák.

— **Fiume kereskedelmi forgalma 1891-ben.** Fiuméből írják, hogy a forgalmi statisztikai adatok szerint a kereskedelem élénk volt, de egyes cikkekben csekélyebb, mint 1890-ben. Termes mennyiségben szállítottak bort Dalmáciából Magyarországra, ennek okát abban találjuk, mert a magyarországi bortermelés már évek óta gyenge eredményeket nyújt. Nagy export fejlődött ki babból és cukorból is. Kivittek Fiumén át augusztus-decemberben lisztet 283.556 mmázsát (1890-ben megfelelő időszakban 431.200 mmázsát); árpát 106.250 mmázsát (386.532 mm.); búzát 4.250 mm. (128.012 mm.); babot 78.300 mm. (45.520 mm.); aszalt szilvát 4.428 mm. (36.175 mm.); cukrot 50.700 mm. (41.925 mm.). — A liszt tulnyomó része Európában lett elhelyezve, Braziliába kevés ment; kivittek Angliába 120.733 métermázsát (1890-ben 283.455 mm.); Franciaországba 55.728 mmázsát (61.794 mm.); Braziliába 34.372 mm. (54.097 mm.).

— **Megemlékezés a magyar néptanítókról.** Mauthner Ödön budapesti magkereskedő a Szent-István korona országában működő néptanítóknak olyan meglepetést szerzett, a melyet bizonyára lelkesedéssel fog tudomásul venni az egész hazai tanítókar. Már több ízben volt a napi sajtóban és a szaklapokban szó arról, hogy a községi faiskolák kezelése a néptanítónak munkát, sőt gondot is eleget, de javadalmat és élvezetet eddigelé vajmi keveset adott. Mily közel áll azon eszme, hogy a faiskola körül buzgólkodó néptanítónak sokkal hamarabb kellene és lehetne jövedelmet juttatni, mely jövedelemre nem kellene évek hosszú során át várakoznia, hanem volna neki belőle az ugynevezett „hamar-kenyér.” És mi hozná e gyors jövedelmet? Hát nem egyéb mint a néptanítónak kezégyében fekvő *konyhakertészet* előmozdítása! A néptanítónak még az is volna hivatása, közvetlen az eleibe járó kis polgárokat, a jövő nemzedéket reá fogni, közvetve pedig a falu népet búzditani, hogy barátokké meg jobban a konyhakertészettel, mint a menyinyire ez nálunk az eset; mert ennek mind közgazdasági, mind közegészségi hordereje volna. Ezen lendíteni csak úgy lehetne, ha a kormány segélyezné magvakkal a népevelők konyhakertészetét, ép úgy mint fatenyésztésöket segélyezi ingyen csemeték kiosztásával. — Csakhogy a kormány oly sokoldalulag van igénybe véve, hogy mindennel terhelni őt sem lehet. Itt aztán felmerült egy status in status; azonban a szónak üdvös és áldásos értelmében: Mauthner mozgalma képezi ezen államot az államban, ő versenyt indít a hazai néptanítók közt, vajjon melyikök képes a házikertészet érdekében nagyobb és legnagyobb tevékenységet kifejteni, melyikök képes saját ke tje gondolásán kívül a helység népe közt a konyhakerti termények magról való növesztését legnagyobb mérvben terjeszteni és e követelményeknek leginkább megfelelőket Mauthner Ödön csakugyan oly bőséges ösztöndíjakkal jutalmazza (mint halljuk 1000 frt összértékben) hogy ama néptanítók pályafutásában, kik e díjakra érdemessé teszik magukat, a Mauthner féle ösztön-

díjak csakugyan egy kis főnyereményeszerű incidens fognak képezni. Ezen korszakot alkotó üdős verseny föltételei a „Néptanítók Lapja“ legközelebb megjelenő számában lesznek közzételve és méltán hivatnak a magyar néptanító újév ajándékát képezni. Ohajtandó tehát, hogy e díjak feltételeit tartalmazó „Néptanítók Lapja“ legközelebbi száma az összes hazai néptanítók által elolvastassék

Hogyan szállítsuk a gyümölcsöt télen? A gyümölcsöt télen is a megfagyás minden veszélye nélkül szállíthatni, írja Gsell a Fruchtgartenben, ha a ládák, illetőleg hordók oldalait, fenekét és fedelét 2-3 cm vastagon fagyapottal kibéleljük s ezt papirossal bevonjuk, úgy, hogy a fagyapot közé rakott, papirosba burkolt asztali gyümölcs a láda vagy hordó falával ne érintkezhessek. Az így csomagolt gyümölcsöt bármily hidegben bármily messzire szállíthatni s ha megérkezése után néhány napig hűvös helyiségben, fűtetlen szobában vagy pinczében tartják, a fagynak legkisebb nyomát sem fogják mutatni. Gsell a múlt és az azt megelőzőt télen több száz mázsa gyümölcsöt szállított így és sehonnan sem kapott panaszt, hogy valami megfagyott volna belőle. Ártalmas az ilyen csomagolás csak akkor lesz, ha hosszabb ideig hagyjuk a gyümölcsöt a fagyapot közt, mert közönséges helyiségekben nem sokára izzadni, majd ennek következtében penészedni kezd s aztán elrothad.

Szesztartók megvédése a rozsdá ellen. Erre a célra egy cementből készült máz a legjobb sikerrel alkalmazható. Az ezen célra szánt cementnek a legjobb minőségűnek kell lennie. A bemázolás következőképpen történik: először szappannal és szódával jól megtisztítandó a szesztartó, s ezután vízzel jól ki kell azt öblíteni. Ekkor ritkára kevert cementpépet készítünk és ecsettel bemázoljuk az edény falazatát. Ezt követi a cement lassu kiszáritása 24-48 óra eltelté után a bemázolás valamivel sűrűbb cement anyaggal ismétlendő. Ha valamely szesztartó akármi okból rozsdát kapott, akkor nem ajánlható eléggé az ily cementmáz

Bőr-puhítás. Levegőnek és esőnek gyakran kitett bőrűk, nevezetesen a csizmák, rendszeren nagyon megkeményednek és törnek. Ez azért van, mert cseranyaguk nagy részét elvesztették. Ezt tehát, hogy ne törjenek, pótolni kell. E célból cserhajat főztünk s a csizmákat beleáztatjuk; megszáradás előtt pedig riczinusolajjal kenjük be. A riczinusolaj különben is nagyon

ajánlható nedves csizmák bekenésére és puhítására.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatözsde Legújabb jelentés Buza kínálat jó; kereslet korlátolt. Buza 75-80 kg. 10 frt 55 kr. — 11 frt 25 kr. Rozs 70-75 kg. 10 frt 0 kr. — 10 frt 30 kr. Árpa 60-66 kg. 6 frt 20 kr. — 8 frt 60 kr. Zab 39-41 kg. 6 frt 25 kr. — 6 frt 55 kr. Tengeri 73-75 kg. 5 frt 60 kr. — 5 frt 70 kr.

Vetőmagvak. (Mautner Ödön tudósítása az „Erdélyi Gazda“ számára). Lóherében nagyon is szilárd a hangulat, mitán a valóban elsőrendű magból a termelőknek nincs már készletük. Luczernából nagyon is kiálták, de vevő nem akadt, minek oka abban rejlik, hogy idej szép minőség mint már több ízben említettük, hiányzik. Éves mag irányában pedig a vevők többé-kévesbé tartózkodók. Répamagban a magasabb árak dacára a forgalom nagyon élénk volt, azonban csakis megbízható minőségnek van kelte mig kétes minőségűeket a gazdaközönség tekintetbe sem vesz. A többi czikkek vál ozatlanok.

A következő jegyzések nyers vagyis tisztítatlan árúért 100 kilónként Budapesten értendők.

Lóhere, idej, ml. óség szerint	57-61	frt
Lóhere, tavali	54-56	frt
Luczerna, idej	50-52	frt
Luczerna, tavalyi	40-44	frt
Bibo here	35	frt
Fehérhere	75-80	frt
altaczim	3-3 1/2	frt
Tavaszi búkköny	6 1/2-6 3/4	frt
Muharmag	6 3/4-7	frt
Kendermag	12-12 1/2	frt
Lenmag	12-12 1/2	frt

N-Várad Jan. 19 Tiszta buza 7 frt 98 kr. Elegy buza 7 frt 60 kr. Rozs 6 frt 89 kr. Zab 2 frt 62 kr. Törökbuza 3 frt 88 kr. hlként. Széna kötetlen 3 frt 20 kr. Alomszalma 1 frt 20 kr. mmként. Marhahus 52 kr 1 kg.

Allatvásárok.

Budapest-kőbányai sertésvásár. Január 15 Az üzlet vontatott volt. *Heti állagárak:* magyar válogatott árú 320-380 klg. nehéz 46-47 kr. 28-300 klg. nehéz 45-46. kr. Öreg 30 klg. tuli 44-45 kr. vidéki sertés 40-44 kr. Szerb 40-44 kr. tiszta klg. Páronként 45 klg. élet-uly levonás és 4% engedmény szokásos. *Elleségárak:* Uj tengeri 6 frt; árpa 6 frt 80 kr. Kőbányán átvéve.

Debreczen. Orsz. állatvásár jan. hó 18-án. Eredeti tudósítás). Szarvasmarha felhajtott 750 drb.; eladatott 2537 drb. Ló felhajtott 3671 drb.; eladatott 1304. Sertés felhajtott 20200 drb.; eladatott 14916 drb.

Kolozsvár Heti állatvásár január 20. 21-én. Szarvasmarha felhajtott m. e. 200 drb.; eladatott 134 drb. Ló felhajtott m. e. 6 drb. eladatott 2 drb. Juh felhajtott m. e. 10 drb. eladatott 0 drb. Sertés felhajtott m. e. 350 drb.; eladatott 276 drb.

Erdélyi piacok.

Kolozsvár. 1892. jan. 21-én. Tiszta buza 9 frt-kr. - 9 frt 80 kr. Rozs 8 frt-8 frt 30 kr. Törökbuza 5 frt 30 kr. - 5 frt 40 kr. Zab 5 frt 20 kr. - 5 frt 40 kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 49 kr. mmként Marhahus 50 kr. kg.

(Árak krajczárookban)

A piaci czikkek	Mérték	Bassó	Csikszereda	Deés	Dicső-S. ent-Márton	Erzékébet-város	Fogaras	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	hl.	860	800	1030	—	1050	—	850
Elegy buza	hl.	560	700	996	—	950	—	—
Rozs	hl.	650	600	898	—	850	—	500
Árpa	hl.	500	500	—	—	—	—	450
Zab	hl.	270	250	675	—	600	—	250
Törökbuza	hl.	450	450	628	—	600	—	500
Széna	q.	230	300	330	—	200	—	180
Alomszalma	q.	90	100	160	—	100	—	50
Túzifa	km.	260	200	225	—	250	—	180
Marhahus	kg.	48	36	44	—	48	—	40
Január		15	20	19	—	16	—	16

A piaci czikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza	hl.	—	—	—	775	800	830	820
Elegy buza	hl.	—	—	—	645	725	740	620
Rozs	hl.	—	—	—	590	625	580	570
Árpa	hl.	—	—	—	—	—	—	—
Zab	hl.	—	—	—	290	240	280	260
Törökbuza	hl.	—	—	—	415	400	450	400
Széna	q.	—	—	—	130	420	210	160
Alomszalma	q.	—	—	—	75	240	130	130
Túzifa	km.	—	—	—	240	225	325	240
Marhahus	kg.	—	—	—	48	44	54	48
Január		—	—	—	21	21	19	20

A piaci czikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székely-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	hl.	—	00	750	—	750	850	—
Elegy buza	hl.	—	700	700	—	680	700	—
Rozs	hl.	—	620	540	—	680	690	—
Árpa	hl.	—	480	380	—	—	—	—
Zab	hl.	—	270	240	—	350	240	—
Törökbuza	hl.	—	460	400	—	450	475	—
Széna	q.	—	400	200	—	275	250	—
Alomszalma	q.	—	150	140	—	180	150	—
Túzifa	km.	—	160	220	—	180	240	—
Marhahus	kg.	—	44	48	—	44	44	—
Január		18	18	—	16	19	—	—

Felölös szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

H I R D E T É S E K.

Gazdasági-, konyhakerti- és virág-

M A G V A K

legjobb bevásárlási forrása

H A L D E K I G N Á C Z

magkereskedése

Károly-körut 9. sz. **BUDAPEST** Károly-körut 9. sz.

mert

1. ezen magkereskedés a m. kir. állami magvizsgáló állomással kötött szerződés értelmében köteles valamennyi magvait a nevezett állomás által megvizsgáltatni és csak a jónak talált magvakat van jogosítva áruba bocsátani; megbízhatósága tehát kétségtelen.

2. Az utóbbi időben a magkereskedések egymással mintegy versenyre keltek, az árjegyzékek mindl. diszesebb kiállításában, melyeknek roppant költségeit természetesen a fogyasztó közönség fizeti meg. Haldek magkereskedése azonban ezen versenyből magát kizárta, csak egyszerű árjegyzékeket bocsát ki és ezeket is csak kívánatra küldi el, mi által tetemes összeget takarít meg, mely megtakarítást az árak leszállítására használja föl úgy, hogy dacára a legkiválóbb minőségnek, nála a

gazdasági magvak 5-10%-kal,

konyhakerti és virágmagvak 10-20%-kal olcsóbban kaphatók, mint bármely más magkereskedésben. 4. (1-x)

Nyék, 1891. június 28.

Tek. Haldek Ignác magkereskedő urnak

Budapest.

... jelentem ki, hogy az Öntől vásárolt, bár jó későn elvetett luczerna teljes erővel kelt ki és holnap már másodszor kaszálás alá kerül.

Kiváló tisztelettel Hubay Győző.

Pusztá-Tornyos, 1891. június 9.

Tek. Haldek Ignác magkereskedő urnak

Budapest.

Elismeréssel tudatom, hogy a tavalyi szállítmánnyal teljesen meg voltam elégedve, és ha ismét magra lesz szükségem, rendelésemmel fel fogom keresni.

Kiváló tisztelettel Pollák Henrik.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltnének, de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik.
Kisebb összeg postabélyegekből is beküldhető.

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr.; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél címe is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Monostori gazdasági tan-
intézetet jelesen végzett, érett-
ségi tett 28 éves, nős gazdasz, kezik.
gazdatiszti állást keres
Több Czime a kiadóhivatalban megtudható len, vasút- és posta-állomással, ma-
lévi, nagyobb gazdaságban töl-
tött szolgálatáról, elismerő,
kitünő bizonyítvánnyal rendel-
(1-4)

Haszonbérbe adó birtok!

Nagy-Galambfalván, Uj varhely-
megyében (Erdély) országút men-
től, közel állomással, ma-

lomnál, korcsma-bérlettel, 700 hold-
ny, három vagy hat évre haszon-
bérbe adó. Átvehető azonnal vagy
áprilisbe. Bővebb feltételeket Nagy-
szerezés közül Székely-Udvarhely.
Esetleg egy tapasztalt, nős
gazdatiszt elfogadtatlik.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és
vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: parolt csontliszt, szu-
perfoszfát, Thomassalak, egeresi trá-
gyafosz, chilisalétrom, kálisok és
egyéb különleges műtrágya-termékeit
szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére
áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely
vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és ja-
vaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily
vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen esz-
közöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és
megjelölése annak, mi fog azon talajba vet-
tetni.

Mindennemü felvilágosítással és rész-
letes árjegyzékkel szívesen szolgál

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések inté-
zendők.

81 (4-52)

ÚJ! ÚJ! ÚJ!

TATA-TÓVÁROSI
MAGYAR

SPORT-FLUID

üdítő, erősítő és gyógyító
folyadék

lovak számára.

Ezen saját találmányu és védjeggyel ellátott tata-
tővárosi magyar Sport-Fluid, hírneves állatorvosok, ta-
pásztalt lótenyésztők és kiválókép lóidomítók (trainerek)
által ajánlva és 20 év óta legsikeresebb eredményeivel
kipróbálva és szerfőlött kitünőnek találva.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid fo-
kozza a ló erejét, munkára való képességét,
kitartó és gyors futó képességet ad, és a
futó izmokat erősítvén, sérénységet és tü-
zességet nyer a ló.

Beteg lovaknál használva felülmulhatlan
hatású van: keheesség, étvágyhiánynál, kó-
likánál, birkák és csikók vérhasa ellen. Bé-
nulásoknál. Bicsakolásnál, csüd, pata vagy
vállficzomodásnál. Intágulás, — rheumaticus
sántítás-nál. Lapocza és grinczbenu-ásnál,
szélhűdés vagy letörés eseteiben. Sebesülés,
törés vagy varasodásra.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid embe-
reknél erős hatásánál fogva kiváló sikerrel
alkalmaztatik makaos köszvényes szagga-
tások ellen.

A tata-tővárosi magyar sport-Fluid a leg-
kitünőbb használati utasítással van ellátva.
Felülmulhatlan jó hatása és olcsó áránál
fogva a legjobban ajánlható restitutins-Fluid
állandó használatra.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid központi szétkül-
dési raktára a feltaláló és tulajdonos:

Karika Béla

gyógyszerész és vegyészeti laboratoriumából

TATA.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.
Nagyban vevők és viszont eladóknak engedmény.
Sürgöny cím: „Angyal”-gyógyszertár Tata.

78 8—10)

A Közművelődés Irodalmi és Művészeti

Részvény-Társaság

Kolozsvári (Főközlet) (Brassóban)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai kö-
vetelményeknek megfelelően berendezett

Könyvnyomdáját

mely ujalban a legdiszesebb betűkkel szaporitta-
tott s így a legkényesebb igényeket is kielé-
githeti.

Könyvnyomdáját, Lithographiáját

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek
vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi na-
gyobb műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók.

Videki megrendeléseket pontosan teljesít.

77 (10—15)

A tavaszi vetéshez ajánlunk!

mindennemü műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammo-
niák, káli, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket
szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.

Figyelmeztetés. Az orsz. magyar gazdasági egyesület 1891. évben
a különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett mű-
trágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi
gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részükről tisztán
szerves anyagok szállíttatnak, melyek a legkitünőbb növényi tápszert
szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok” 1891. márczius 8-iki 10.
2 (4—52) számát.)

Árjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk.

Első pesti spodium-, enyv, műtrágya-vegyi termények gyár
részvény-társulat.

Központi iroda:
Budapest, VI. vaczi-körút 31.

Bujánovics Márton,
elnök.

A Kolozsvári Takarékpénztár-Részvény-Társulat
bank- és váltó-üzlete

Kolozsvárt a

főtéren levő üzletében

a bankszakmába vágó következő főbb üzletágakat folytatja:
Vesz és elad állam- és más érték-papirokat, zálogleveleket, arany-, ezüst-
és papir-pénzjegyeket;
közvetit a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett mindennemü értékeket
idegen számlára;
előlegez értékekre és tőzsdén jegyzett papirokra (kézi zálogra, Lom-
bard-üzlet);
leszámitol sorsjegynyerményeket, kisorsolt zálogleveleket és más ér-
tékeket;
bevált lejárt szelvényeket és beszerzi az érték-papirok új szelvényeit;
teljesít fizetéseket a bel- és külföldi piacokon;
fogatosit behajtási megbízásokat.

Keresettebb értékek készletben tartatnak. A magyar földhitelintézet
és a nagyszabemű általános takarékpénztár kisorsolt záloglevelei és
záloglevél-kamat-szelvényei minden levonás nélkül fizetettnek ki.

77 (10—15)